

Täysistunto

Torstai 24.4.2025 klo 16.00—20.58

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 10/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 10/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 10/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.39 **Mauri Peltokangas ps** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ulkomaalaislakiin on kuluvalle vaalikaudella tehty useita muutoksia, joilla on otettu hallitusohjelman mukaisesti käyttöön EU:n määritelmä-, menettely- ja paluudirektiivien mahdollistamia tiukennuksia. Käsiteltävänä olevassa esityksessä ehdotetaan muutoksia muun muassa turvapaikkapuhuttelupöytäkirjan tarkastamista, kansainvälistä suojelua saaville myönnettäviä matkustusasiakirjoja ja karkottamispäätösten täytäntöönpanoa koskevaan ulkomaalaislain sääntelyyn.

Ehdotetuilla muutoksilla pyritään tehostamaan kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusmenettelyä ja kielteisen päätöksen saaneiden maasta poistamista. Tavoitteena on myös osaltaan estää turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttöä. Lisäksi alkuperämaahan matkustamisen vaikutusta suojeluaseman lakkauttamiseen selkeytetään. Hallintovaliokunta pitää esityksen tavoitteita kannatettavina.

Hallintovaliokunta on useissa yhteyksissä korostanut tehokkaan palautusjärjestelmän merkitystä muuttoliikkeen hallinnassa. Valiokunta pitää turvapaikkajärjestelmän toimivuuden ja myös sen uskottavuuden kannalta erittäin tärkeänä, että kansainvälistä suojelua koskevien päätösten yhteydessä tehtävien karkottamis- ja käännättämispäätösten täytäntöönpanoon sovelletaan jatkossa samaa menettelyä, mikä mahdollistaa etenkin uusintahakemusten yhteydessä nykyistä nopeamman täytäntöönpanon.

Valiokunta pitää perusteltuna, että turvapaikkaprosessin painopistettä siirretään hallitusohjelman mukaisesti nykyistä vahvemmin turvapaikkapuhutteluun. Valiokunta toteaa, että ehdotettu sääntely mahdollistaa joustavuuden turvapaikkapuhuttelupöytäkirjan tarkastamisessa. Pöytäkirja voidaan jatkossa jättää joissain tilanteissa kokonaan tarkastamatta puhuttelutilaisuudessa. Näin voidaan saadun selvityksen mukaan menetellä esimerkiksi silloin, jos jo puhuttelussa on selvää, että hakijalle tullaan myöntämään turvapaikka. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarkoituksena on noudattaa jatkossa pääsääntöisesti menettelyä, jossa hakijan kanssa käydään puhuttelun päätteeksi läpi ne osat pöytäkirjasta, joilla voidaan katsoa olevan merkitystä turvapaikkapäätöksen kannalta. Pöytäkirja tarkis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2025 vp

tetaan näissä tilanteissa vain olennaisin osin, mikä mahdollistaa Maahanmuuttoviraston puhutteluajan nykyistä paremman allokoinnin.

Arvoisa puhemies! Pöytäkirja voidaan myös nykyiseen tapaan käydä hakijan kanssa kokonaan sanasta sanaan läpi puhuttelun lopuksi. Näin on tarkoitus saadun selvityksen mukaan menetellä etenkin alaikäisten ja haavoittuvassa asemassa olevien hakijoiden puhutte- luissa sekä nopeutetussa menettelyssä tutkittavien hakemusten osalta. Valiokunta katsoo, että Maahanmuuttovirastolla on kansainvälisen suojelun määrittävänä viranomaisena asiantuntemusta arvioida, milloin turvapaikkaperusteita on selvitetty päätösten tekemisen kannalta riittävästi, ja riittävä osaaminen valita, mitä sääntelyn mahdollistamaa menette- lyä pöytäkirjan tarkastamisessa kussakin tilanteessa jatkossa käytetään. Ehdotetun lainsäädännön vaikutuksia prosessin sujuvuuteen, hakijoiden oikeusturvaan ja hallintotuomiois- tuinten työmäärään on kuitenkin syytä seurata.

Karkottamispäätösten täytäntöönpanokelpoisuutta koskevaa sääntelyä ehdotetaan muu- tettavaksi niin, että karkottamispäätökset voidaan tietyissä kansainvälisen suojelun hake- miseen liittyvissä tilanteissa panna täytäntöön nykyistä nopeammin. Tarkoituksena on, että sääntely on yhdenmukaista käännyttämispäätösten täytäntöönpanokelpoisuutta koskevan sääntelyn kanssa. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että maastapoistamispäätösten täytäntöönpanoa koskevaa sääntelyä selkeytetään. Valiokunta toteaa myös, ettei EU-lain- säädännössä ole palautuspäätöksen täytäntöönpanokelpoisuuden näkökulmasta merkitys- tä sillä, onko kyse käännyttämisestä vai karkottamisesta. Myöskään kansallisessa lainsäädännössä ei ole syytä säännellä näitä tilanteita perusteettomasti eri tavoin.

Valiokunta toteaa, että uusintahakemustilanteissa ei muutoksen jälkeen tarvitse tehdä jokaisen kielteisen turvapaikkapäätöksen yhteydessä uutta maastapoistamispäätöstä, vaan myöhempiin perusteettomiin hakemuksiin tehdyt päätökset voidaan panna täytäntöön ai- emman lainvoimaisen maastapoistamispäätöksen nojalla. Päätöksen täytäntöönpanoa näissä tilanteissa ei ole enää mahdollista lykätä tekemällä valitus. Perusteettomat uusinta- hakemukset eivät enää jatkossa keskeytä käynnissä olevaa maasta poistamista.

Hallintovaliokunta pitää myös muita esityksessä ehdotettuja ulkomaalaislain muutoksia kannatettavina.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietintöön jätettiin kaksi vastalauseita. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

17.44 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt hallituksen esitystä ulko- maalaislain muuttamisesta, jossa muun muassa esitetään, että Maahanmuuttoviraston ei enää tarvitsisi tarkistaa turvapaikkapuhuttelupöytäkirjaa puhuttelun päätteeksi. Tämä on herättänyt laajaa ja aiheellista huolta. Hallituksen esityksessä kyllä tunnistetaan, että turva- paikkapuhuttelu on ehkä koko suojeluprosessin tärkein vaihe. Silti esitys ehdottaa luopu- mista nykyisestä käytännöstä, jossa puhuttelussa laadittu pöytäkirja käydään heti läpi ha- kijan kanssa. Käytännössä tämä on ollut keskeinen osa oikeusturvaa, mahdollisuus varmis- taa, että puhuttelussa kirjatut asiat vastaavat hakijan kertomusta, tulkki on ymmärtänyt oi- kein ja virheet voidaan korjata heti.

Asiantuntijakuulemisessa tätä esitettyä muutosta on kritisoitu laajasti ja painokkaasti muun muassa oikeusministeriön, Helsingin hallinto-oikeuden ja Suomen Asianajajaliiton taholta. On arvioitu, että pöytäkirjan tarkastuksen poistaminen siirtäisi käytännössä vas- tuuta viranomaiselta oikeusavustajille, kasvattaisi kustannuksia oikeusministeriön hallin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2025 vp

nonalalla ja ennen kaikkea heikentäisi hakijan oikeusturvaa. Tämä ei ole vain teoreettinen riski. Jos pöytäkirjaa ei tarkasteta heti, virheet ja väärinymmärrykset voivat tulla esiin vasta valitusvaiheessa, jolloin niiden korjaaminen on monimutkaisempaa, hitaampaa ja myös kalliimpaa. Tämä taas heikentää koko prosessin laatua ja pidentää käsittelyaikoja, täysin päinvastoin kuin on hallituksen tavoite nopeuttaa ja tehostaa prosessia.

Arvoisa puhemies! Me sosiaalidemokraatit pidämme tärkeänä, että turvapaikkapuhuttelupöytäkirjaa ei tarvitse tarkistaa mekaanisesti aina kokonaisuudessaan. Sen sijaan esitämme, että Maahanmuuttovirastolle annetaan harkintavaltaa tarkastaa pöytäkirja vain niiltä osin kuin sillä on merkitystä päätöksen kannalta. Tämä mahdollistaisi sujuvamman prosessin esimerkiksi silloin, kun hakemuksen lopputulos on ilmeinen tai kun hakijan asema ei edellytä erityistä huolellisuutta. Heikommassa asemassa olevien kohdalla, kuten alaikäisten lasten, pöytäkirja voitaisiin jatkossakin tarkistaa kokonaisuudessaan.

Lisäksi ehdotamme, että mikäli pöytäkirjaa ei tulkita kokonaan heti puhuttelun jälkeen, hakijalle toimitetaan pöytäkirjan jäljennös ja annetaan mahdollisuus toimittaa korjauksia ja lisäyksiä määräajassa, esimerkiksi kahden viikon kuluessa. Näin turvataan edelleen oikeus vaikuttaa omassa asiakirjassaan kirjattuun sisältöön.

Arvoisa puhemies! Näin ollen esitän, että lakimuutos hyväksytään muutoin mietinnön mukaisena, mutta 97 a §:n 4 momentti muutetaan seuraavasti. Teen seuraavan pykälämuutosehdotuksen, joka kuuluu näin:

”Turvapaikkapuhuttelusta laaditaan pöytäkirja. Puhuttelun päätyttyä pöytäkirja tulkitaan hakijalle sellaisten seikkojen osalta, jotka ilmeisesti voivat vaikuttaa turvapaikkapäätökseen, tai kokonaisuudessaan, mikäli se on tarpeen olennaisten väärinymmärrysten ehkäisemiseksi tai hakijan erityisen haavoittuvan aseman vuoksi. Hakijalle ilmoitetaan mahdollisuudesta tehdä pöytäkirjaan välittömästi korjauksia tai lisäyksiä. Mikäli pöytäkirjaa ei tulkita puhuttelun päätyttyä turvapaikanhakijalle kokonaisuudessaan, hakija saa puhuttelun jälkeen pöytäkirjasta jäljennöksen heti tai mahdollisimman pian puhuttelun jälkeen ja hänelle annetaan kahden viikon määräaika toimittaa pöytäkirjaan muita lisäyksiä tai korjauksia. Määräaika voi olla pidempi, jos asian laatu sitä vaatii.”

Arvoisa puhemies! Tämä pykälämuutosehdotus vastaa asiantuntijoiden esiin nostamiin huoliin, huomioi oikeusturvan, mahdollistaa hallinnollisen tehokkuuden ja auttaa vähentämään virheitä ja valituksia myöhemmässä vaiheessa. Esitän, että eduskunta hyväksyy tämän pykälämuutosehdotuksen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.49 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Esityksellä pyritään tehostamaan kansainvälistä suojelua koskevaa hakemusmenettelyä ja kielteisen päätöksen saaneiden maasta poistamista, estämään turvapaikkajärjestelmän väärinkäyttöä, ja lisäksi alkuperämaahan matkustamisen vaikutusta suojeluaseman lakkauttamiseen selkeytetään.

Tällä esityksellä hallitus vie jälleen eteenpäin maahanmuuttopolitiikan kiristyksiä, jotka ovat linjassa hallitusohjelman ja perussuomalaisten tavoitteiden kanssa. Kyse ei ole kosmeettisista muutoksista. Kyse on järjestelmän väärinkäytön estämisestä, palautusten tehostamisesta ja hallinnon resurssien järkevämmästä käytöstä. Perussuomalaiset ja hallitus ovat tehneet kuluvalle vaalikaudella ulkomaalaislakiin jo useita tärkeitä muutoksia, joilla on otettu hallitusohjelman mukaisesti käyttöön EU:n määritelmä-, menettely- ja paluudirektiivien mahdollistamia tiukennuksia. Tämä on muuttanut maahanmuuttopolitiikkaa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2025 vp

kestävämmälle pohjalle. Suomalainen yhteiskunta on tunnettu oikeudenmukaisuudesta mutta myös siitä, että sääntöjä noudatetaan. Tämä lakiesitys on osa hallituksen määrätietoista linjaa palauttaa uskottavuus turvapaikkajärjestelmään ja lopettaa sen järjestelmällinen hyväksikäyttö. Me perussuomalaiset olemme ajaneet tätä esitystä ja tulemme jatkosakin ajamaan vastaavia uudistuksia, jotka palauttavat maahanmuuttopolitiikan järjestykselle. Me teemme, muut selittelevät ja peittelevät tosiasioita maahanmuutosta.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä tulee loppu turvapaikkajärjestelmän hyväksikäytölle. Uusintahakemuksilla ei enää voi venyttää laittomasti oleskelua maassa. Kielteisen päätöksen saanut poistuu maasta. Turvapaikkajärjestelmä ei voi olla laittoman maassa oleskelun vaihtoehto. Puhuttelupöytäkirjojen tarkastus tulee joustavammaksi, jolloin resursseja vapautuu olennaiseen ja oikeusturva säilyy. Tämä vähentää hallinnollista työtä ja kustannuksia. Jos jo puhuttelussa käy selväksi, että turvapaikka myönnetään tai evätään, ei tällöin ole järkeä käyttää resursseja byrokraattisiin muodollisuuksiin. Nyt mennään siis asia edellä. Nopeat ja vaikuttavat karkotukset tulevat mahdollisiksi. Tällä muutoksella katkaistaan hyväksi havaittu tapa viivyttää poistamista uusintahakemuksin. Turva-aseman lakautusta selkeytetään. Jos voi matkustaa takaisin kotimaahan, ei lähtökohtaisesti tarvitse suojelua. Ei ole loogista myöntää suojelua henkilölle, joka lomailee vainoa aiheuttavassa maassa.

Perussuomalaiset ja hallitus lunastavat lupauksensa. Tämä esitys on jatkoa useille kiristyksille tällä vaalikaudella. Me emme vain puhu vastuullisemmasta maahanmuuttopolitiikasta, me toteutamme sen askel kerrallaan. Uusintahakemuskierte on nyt katkaistu. Turvapaikka ei ole ikiliikkuja. Kielteinen päätös tarkoittaa lähtöä. Tämän lain tarkoitus ei ole heikentää oikeusturvaa, vaan se nimenomaan torjuu väärinkäytöksiä. Pöytäkirjat jäävät edelleen hakijalle tarkistettavaksi, ja ääni- ja videotallenteet säilyvät. Tässä siis puretaan byrokratiaa, ei oikeuksia. Myöskään Ruotsissa tai Norjassa pöytäkirjaa ei tarkisteta puhuttelun päätteeksi.

Tämä esitys on erittäin kannatettava.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

17.53 **Saku Nikkanen sd:** Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys on pääsääntöisesti hyvä ja kannatettava. Pidän myös tämän hallituksen esityksen tavoitetta turvapaikkahakemusten käsittelyn nopeuttamisesta ja tehostamisesta kannatettavana, mutta kuten edustaja Werning äsken puheenvuorossaan kuvasi, tätä ei minun eikä meidän ryhmämme mielestä tule tehdä tavalla, joka heikentää prosessin kokonaislaatua tai hakijan oikeusturvaa tai kasvattaa kustannuksia muualla julkisessa hallinnossa. Turvapaikkapuhuttelupöytäkirjan tarkastamista koskeva hallituksen esityksen muutos ei siten ole kannatettava.

Hallintovaliokunnan asiantuntijakuulemisessa muun muassa oikeusministeriö, Helsingin hallinto-oikeus ja Suomen Asianajajaliitto ovat kritisoineet voimakkaasti tätä muutosta, ja niin kritisoimme myös me SDP:n ryhmässä. Eli kannatan edustaja Werningin tekemää muutosesitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

17.54 **Joakim Vigelius ps:** Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä koskien ulkomaalaislain muutoksia on ynnätty yhteen useita eri ulkomaalaislain muutoksia. En-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2025 vp

simmäinen niistä koskee turvapaikkaprosessia eli turvapaikkapuhuttelua, siitä tehtävää pöytäkirjaa ja sen tarkastamista turvapaikanhakijalle. Absurdeimmillaan tämä on tarkoit-
tanut, että suomalaiset viranomaiset ovat joutuneet sanasta sanaan selostamaan, lukemaan,
tulkkaamaan läpi jokaisen pöytäkirjan turvapaikanhakijalle itselleen, vaikka se ei ole ollut
tarkoituksenmukaista. Tältä osin turvapaikkaprosessia joustavoitetaan ja siten haetaan te-
hokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta tähän turvapaikkajärjestelmään ja -prosessiin.

Toisena keskeisenä muutoksena on karkotusten toimeenpano. Eli kun Suomessa teh-
dään karkotuspäätöksiä ja toisaalta käännytyspäätöksiä — tosiasiaa molemmissa on kyse
siis maasta poistamisesta — niin valitettavasti tämä meidän tapamme Suomessa jaotella
nämä maastapoistamispäätökset käännytyksiksi ja karkotuksiksi on johtanut tilanteeseen,
jossa pystytään hyväksikäyttämään tätä järjestelmää jälleen kerran, esimerkiksi jo maasta-
poistamispäätöksen saatuaan, hakemalla uusintahakemuksen kautta uudelleen turvapaika-
kaa. Siten esimerkiksi karkottamispäätöstä on pystytty lykkäämään hakemalla uudelleen
turvapaikkaa kerta toisensa jälkeen. Tällä muutoksella pyritään tämäkin porsaanreikä tuk-
kimaan, joka on pitkälti meidän itse itsellemme aiheuttama ongelma, koska jaottelua kar-
kottamisten ja käännyttämisten välillä ei olisi tarpeenmukaista tehdä meidän lainsäädän-
nössämme. Monissa maissa tällaista erottelua ei tehdäkään, vaan kyseessä on aina maasta
poistaminen.

Kolmantena keskeisenä seikkana — erityisesti tällaisena osin käytännönläheisenä, mut-
ta myös symbolisesti tärkeänä eleenä ja lakimuutoksena — on se, että jos esimerkiksi so-
malialainen on Somaliassa paossa Suomessa, hakee meiltä suomalaisilta turvaa kotimaas-
taan Somaliasta, niin on hieman absurdia ja suomalaisia kohtaan epäoikeudenmukaista,
että tämä ihminen voi kuitenkin perheineen lomailla Somaliassa, josta he turvaa hakevat
Suomessa. Tämä ei käy minun järkeeni, tämä ei ole käynyt monien suomalaisten järkeen,
ja nyt Suomen hallitus muuttaa lainsäädäntöä ja selkeyttää sitä selvästi siten, että jatkossa,
jos suojelua saanut ihminen turvautuu oman kotimaansa suojelukseen — esimerkiksi So-
maliaa paossa ollut somalialainen lähtee lomareissulle Somaliaan — katsotaan, että hän ei
ole enää turvan tarpeessa. Silloin häntä voidaan myös Suomen osalta sanktioida.

Kolme aivan keskeistä muutosta, joita tehdään tämän saman ulkomaalaislain muutok-
sen yhteydessä, ja kaikki ehdottoman hyviä suomalaiselle maahanmuuttopolitiikalle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

17.57 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on
todellakin monia hyviä puolia, ja keskustan osalta tätä esitystä tuemme.

Tässähän, niin kuin jo edellä hyvin kuultiin, turvapaikkapuhuttelun prosessia pyri-
tään tehostamaan. Se on ollut hyvin raskas prosessi, ja mielestäni nämä nyt tehtävät muu-
tokset eivät kyllä kenenkään oikeusturvaa vaaranna. Toivon, että tulevaisuudessa näitä tur-
vapaikkaprosesseja ja ylipäätänsä oleskelulupaprosesseja ja muitakin voitaisiin teknolo-
gialla nopeuttaa merkittävästi esimerkiksi tekoälyä hyödyntämällä. Mielestäni tästä tulisi
avata suomalaisessa yhteiskunnassa ihan avoin keskustelu, niin kuin tietysti koskien kaik-
kea muutakin julkisen hallinnon päätöksentekoa, ja tietenkin niin, että oikeusturvanäkö-
kohdat siinä otetaan huomioon ja pystytään hoitamaan.

Mitä tulee sitten näihin muihin esityksiin, niin olen siinä edellisten puhujien kanssa sa-
malla linjalla, että nämä kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden maasta poistamiset ja
niiden tehostaminen ovat kyllä aivan keskeinen asia. Tämä on demoralisoinut meidän tur-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2025 vp

vapaikkajärjestelmäämme ja myöskin sitonut todella paljon viranomaisten resursseja. Meillä on satoja poliiseja, jotka hoitavat näitä ulkomaalaisasioita, ja yhden karkotettavan henkilön poistaminen sitoo todella monen poliisin työajan jopa useiksi päiviksi, ja tämä on mielestäni todella kohtuuton. Ei ole tämän turvapaikkajärjestelmän alkuperäinen tarkoitus ollenkaan, että tällä tavalla sitten työllistetään tilanteessa, jossa turvapaikkaa ei oikeasti tarvitse, kun Suomeen sitä ei ole myönnetty.

No, sitten vielä tämä asia: olen kyllä täysin samaa mieltä siitä, että jos on hakenut turvapaikkaa maan epävarmoihin tai vaarallisiin oloihin vedoten ja sitten käy lomamatkalla kyseisessä maassa, niin mielestäni se kyllä kertoo sen, että silloin ei ole turvapaikan tarpeessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.00 **Merja Rasinkangas ps:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta. Maahanmuuttopolitiikka menee perussuomalaisen ansiosta tällä kaudella merkittävästi paljon parempaan suuntaan. Käsittelyssä olevalla ulkomaalaislain muutoksella tehostetaan kansainvälisen suojelun prosesseja ja yksinkertaistetaan hakemusmenettelyjä, nopeutetaan karkottamispäätösten toimeenpanoa ja estetään suojelun saaneiden henkilöiden lomamatkat kotimaahansa.

Arvoisa puhemies! Maalaisjärjelläkin ajateltuna on käsittämätöntä, että ihminen, joka pakenee maasta vainoa ja tarvitsee turvaa toisaalla, voisi yhtäkkiä käydä lomailemassa kotimaassaan, josta on sitä vainoa paennut. Tällöin on katsottava, ettei henkilö todellisuudessa tarvitse enää turvapaikkaa ja suojelua, vaan hän käyttää asemaansa väärin. Nyt tähän epäkohtaan tulee muutos, kiitos hallituksen. Tämäkin muutos on osa hallituksen tekemää hallittua maahanmuuttopolitiikkaa, joka edistää maamme sisäistä turvallisuutta. Esitys vie maahanmuuttopolitiikkaa oikeaan suuntaan, ja tämä on kannatettava esitys. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

18.01 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Myös minä haluan kiittää tätä lakia siitä, että se tuo meidän maahanmuuttopolitiikkaa oikeudenmukaisempaan suuntaan. Nykyisellään tosiaan on niin, että turvapaikkapuhuttelu saattaa kestää koko päivän, ja sitten siinä päivän päätteeksi luetaan tulkin avustuksella sanasta sanaan koko pöytäkirja, joka on saatu aikaiseksi, ja jokainen ymmärtää, että se ei välttämättä ole mitenkään tarkoituksenmukaista aina. Siksi on hyvä, että tähän tulee viranomaisharkintaa.

Se, että on pelkoja siitä, että sitä ei käydä läpi riittävältä osin tai sitä ei ole mahdollista korjata, on mielestäni väärin, koska nykyiselläänkin sitä voi korjata jälkikäteen: vaikka se luetaan sanasta sanaan, sitä ei ole estetty, ja mikäli jälkikäteen ilmenee, että siellä on merkittäviä puutteita, niin monesti koko prosessi joudutaan aloittamaan alusta, ja varmasti yksikään viranomainen ei sitä halua. Siksi haluaisin uskoa ja luottaa siihen, että niillä turvapaikkapuhuttelijoilla on paras tietämys siitä, mitä on järkevää missäkin tilanteessa tehdä, ja tämä laki mahdollistaa sen harkinnan tekemisen jatkossa, ja siitä tässä tämän turvapaikkapuhuttelun osalta on päällimmäisenä kysymys.

Sitten toinen seikka, mikä liittyy tähän matkustamiseen siihen maahan, josta turvaan on hakeutunut: On aivan selvää ja ollut pitkään selvää, että ei voi hakea turvaa, jos on valmis lähtemään lomamatkalle siihen maahan, jota vastaan sitä turvaa hakee. Tämä on ollut epä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2025 vp

kohta, joka on tässä maassa aidosti turvaa tarvitsevienkin osalta ollut huono ja ikään kuin leimannut kaikkia, myöskin niitä, jotka aivan aiheellisesti tähän maahan ovat tulleet hakemaan turvaa, ja siksi on hyvä, että tämä korjataan.

Mutta kaikkein tärkein asia tässä on tämä palauttamisen tehostaminen. Tästä viranomaiset ovat sanoneet, että tämä on se suurin este, joka estää tehokkaan palauttamisen. Nykyisellään on ollut niin, että viranomaiset valmistelevat palauttamista pitkään, ja siinä kohtaa, kun lentokentälle mennään saatettuna, niin ilmoitetaan, että ”haen jälleen uutta turvapaikkaa”, jolloin prosessi keskeytyy ja alkaa alusta. Ihan konkreettisesti kerron, mitä se käytännössä tarkoittaa. Nykyisellään se tarkoittaa sitä, että jokainen käsittely siitä uudesta turvapaikkapäätöksestä on erikseen noin seitsemän kahdeksan kuukautta. Jatkossa tapahtuu niin, että sen ensimmäisen kerran jälkeen, kun siitä on tullut lainvoimainen päätös ja lähdetään sinne lentokentälle toisen kerran ja ilmoitetaan, että hakee turvapaikkaa, kestää noin kuusi—kahdeksan viikkoa maksimissaan, että voidaan panna toimeen se aikaisempi päätös, ja silloin sitä ei voi enää kentällä muuttaa vaan siihen koneeseen myöskin nouseaan. Eli tämä on se konkreettinen ero tähän nykytilanteeseen, ja jokainen ymmärtää, että siinä on merkittävä muutos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vigelius.

18.03 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Lehtinen hyvin kuvasi aivan konkreettisella tasolla, millaisesta muutoksesta on kyse, siis puhutaan kuukausien erosta siitä aiemmasta järjestelmästä tähän uudistuvaan järjestelmään, jossa kyllä edelleen on tiettyjä puutteita, siis siinä, että todella siellä lentokentällä ja lentokoneessa voi edelleen jättää uusintahakemuksen kerta toisensa jälkeen. Tämä on ihan koko EU:n laajuinen ongelma ja ylipäätään länsimaiden ongelma suhtautumisessa turvapaikkajärjestelmään, jossa useiden ja useiden, parhaimmillaan tusinan turvapaikkahakemuksen ja turvapaikkakäsittelyn ja jopa tusinan kielteisen päätöksen jälkeenkin ihminen voi jättää vielä uusia turvapaikkahakemuksia, vaikka on täysin selvää, että se johtaa hylkäävään, kielteiseen päätökseen. Siitä huolimatta oikeus hakea turvapaikkaa on käytännössä rajoittamaton, siis siitä huolimatta, että tusinan hylsyä on jo saanut. Tämä on sellainen iso ongelma, mitä pitäisi alkaa käsittelemään eurooppalaisellakin tasolla laajemmin, eli minkä takia me hirttäydymme näihin kansainvälisiin sopimuksiin ja niistä tehtyihin tulkintoihin näin voimakkaasti, että me emme pysty näkemään käytäntöä ja konkretiaa, vaan me ajattelemme näitä asioita pelkästään teoreettisina kysymyksinä, vaikka samanaikaisesti esimerkiksi se on ihan käytännön ongelma, jos meille saapuu, kuten on viime vuosina saapunut, keskimäärin miljoona turvapaikanhakijaa Euroopan unionin maihin. Jokaisen hakemuksia käsitellään parhaimmillaan sitten se kymmenenkin kertaa, ja sitten ollaan sormi suussa, kun viimeinen kielteinen päätös on tehty, mutta siitä huolimatta palautuksia, karkotuksia, käännytyksiä ei saada sujumaan.

Kuten tässä edellä kävi ilmi, nämä ulkomaalaisasiat työllistävät poliisia hyvin paljon. Paitsi että poliisi vastaa siitä yleisestä turvallisuudesta ja järjestyksestä yhteiskunnassa, he vastaavat myös rikosten torjunnasta, ehkäisystä mutta myös nimenomaan näistä ulkomaalaisten maasta poistamisista ihan konkreettisella käytännön tasolla, kun näitä ihmisiä koetetaan saada haaviin — pahimmillaan tietyissä tapauksissa heitä laitetaan säilöön juuri siksi, että pystytään takaamaan käännyttämisprosessi tai karkottamisprosessi. Ja siitä huolimatta, kun on sidottu useiden, useiden poliisien työpanos saman henkilön taluttamiseen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 42/2025 vp

sinne lentokoneeseen asti ja sen takaamiseen, että maasta poistaminen saadaan vihdoin täytäntöön, siinäkin kohtaa heidän työpanoksensa mitätöityy, kun turvapaikkahakemus jätetään ties monennenko kerran.

Nämä ovat niitä epäkohtia, joita askel askeleelta meidän pitää yhteiskunnassa purkaa, ja tämä lakimuutos on ensimmäinen osa sitä ketjua, josta toivon, että se hiljalleen alkaa paitsi Suomessa myös Euroopassa vetämään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lehtinen.

18.06 **Rami Lehtinen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin vielä sanoa muutaman sanan siitä, että erityisen vaikeata tässä lainsäädännössä on monesti tämä termien ymmärtäminen, mitä tarkoittaa käännyttäminen, mitä tarkoittaa karkottaminen. Kehottaisinkin kaikkia kyllä lukemaan hallintovaliokunnan mietinnön tästä asiasta, koska siellä nämä termit on varsin hyvin avattu, ja ihan tarkoituksenmukaisesti.

Nyt kun jatkossa sekä karkottaminen että käännyttäminen maasta poistamisen osalta tarkoittavat samaa asiaa, niin haluan vielä korjata äskeisen kertomani: Eli nykyisellään kun tilanne on se, että se uusintakäsittely kestää seitsemän kahdeksan kuukautta, niin jatkossa sen maasta poistamisen kestäminen lainvoimaisen päätöksen pohjalta ei ole kuusi—kahdeksan viikkoa — tarkistin muistiinpanoistani — vaan se on kaksi viikkoa. Eli nykyisen seitsemän kahdeksan kuukauden sijasta kahden viikon päästä maasta pitää lähteä, ja vaikka sen uusintahakemuksen jättää, niin se ei estä maasta poistamista, vaan se käsitellään sitten myöhemmin sen poistamisen jälkeen. Eli tässä se konkreettinen ero on, mutta halusin vielä korjata tämän oman virheeni viikkojen määrästä.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.